

Digital samverkan

En studie av samarbetet mellan fritidshem och vårdnadshavare genom digitala kommunikationskanaler

Namn: Assar Asplund & Martin Bundesen
Program: Grundlärarprogrammet med inriktning mot arbete i fritidshem - L1FH

Uppsats: 15 hp
Kurs: LRXA2G
Nivå: Grundnivå
Termin/år: VT/2024
Handledare: Cecilia Björk
Examinator: Louise Peterson

Nyckelord: Digitala kommunikationskanaler, fritidshem, fritidshemspersonal, vårdnadshavare, digital kommunikation

Abstract

Teknologin fortsätter att, i takt med samhället, utvecklas i ett rasande tempo vilket ställer allt högre krav på medborgare att öka sin förtroenhet med samtidens digitala kommunikationsmedel. Vi har därför valt att i vår studie undersöka hur fritidshemspersonal och vårdnadshavare upplever dagens digitala kommunikationskanaler i fritidshemmets kontext.

Det empiriska underlag som ligger till grund för vår diskussion och analys och som vi slutligen baserar våra slutsatser på är svarsresultatet från vår enkätstudie där vårdnadshavare och fritidshemspersonal har fått ta ställning till ett antal påståenden som berör digital kommunikation och samverkan. Som teoretiska utgångspunkter i våra analyser har vi använt oss av socialkonstruktionism och läroplansteori. Vår analys och diskussion bygger på svar från tio fritidshemspersonal och 30 vårdnadshavare, alltså totalt 40 respondenter. Svarsfrekvensen är tyvärr för låg för att komma fram till några generaliserbara slutsatser.

Vårt resultat visar att både fritidshemspersonal och vårdnadshavare till barn på fritids ser den digitala kommunikationen som något viktigt, men att det finns skilda åsikter kring hur den digitala kommunikationen används och vad den digitala kommunikationen potentiellt kan spela för roll i samverkan mellan fritidshemmet och hemmet.

Förord

Vi vill inleda detta examensarbete med att först och främst tacka alla vårdnadshavare och fritidshemspersonal som ställt upp som respondenter i våran studie, samt alla rektorer som har valt att delta i undersökningen. Vi vill också tacka vår handledare Cecilia Björck för all stöttning genom processen samt alla tidigare examinatorer och kurslärare för den kunskap och de erfarenheter de berikat oss med. Våra kurskamrater ska också ha ett stort tack för den gemenskap de bidragit med under vår tid på Göteborgs universitet, samt både alla roliga och prövande stunder vi har genomgått tillsammans under dessa tre år. Utöver detta så skulle vi även vilja passa på att dela ut ett stort tack till våra nära och kära som haft tålamod med oss och stöttat oss under denna prövande tid.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställningar	2
1.2	Begreppsdefinition	3
2	Tidigare forskning	4
2.1	Attityder till och upplevelser av digital kommunikation	4
2.2	Digitala kommunikationskanalers roll i skolan	5
2.3	Digital kompetens	5
2.4	Samverkan mellan hem och fritidshem	6
3	Teori/Begrepp	8
3.1	Socialkonstruktionistiskt perspektiv	8
3.2	Läroplansteoretiskt perspektiv	9
4	Metod	10
4.1	Datainsamling	11
4.2	Urval	11
4.3	Etiska överväganden	12
4.3.1	Forskningsetiska principer	12
4.3.2	Formulering av påståenden	15
4.4	Analysmetod	15
4.5	Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet	16
4.6	Metodreflektion	17
4.6.1	Enkät som metod	17
4.6.2	Enkäternas utformning	17
4.6.3	Urval	17
5	Resultat och analys	19
5.1	Resultat	19

5.1.1	Kommunikationskanaler.....	19
5.1.2	Användningsområde.....	20
5.1.3	Individvärde.....	22
5.1.4	Samverkansvärde.....	24
5.2	Analys.....	26
5.2.1	Digitala plattformar som språklig resurs.....	26
5.2.2	Digitala plattformar som ramfaktorer.....	28
6	Diskussion	31
6.1	Vilka digitala kommunikationskanaler används i kommunikationen mellan vårdnadshavare och fritidshemspersonal?	31
6.2	Hur anger vårdnadshavare respektive fritidshemspersonal att de upplever den digitala kommunikation som sker mellan dem?	32
6.3	Hur anger vårdnadshavare respektive personal i fritidshem att de använder de digitala kommunikationskanalerna?	33
6.4	Samhällsperspektiv	34
8	Förslag till fortsatt forskning	37
	Referenslista.....	38
	Bilaga	40

1 Inledning

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (2022) slår fast att alla som arbetar i skolan ska utöva ett samarbete med vårdnadshavare, vilket då även innefattar fritidshemmet. De nationella styrdokumentet belyser alltså vikten av kommunikation och samverkan mellan vårdnadshavare och hela skolans yrkesverksamma personal. För att en sådan samverkan ska kunna möjliggöras behöver parterna effektiva kommunikationsmetoder, vilket till exempel kan utgöras utav en digital kommunikationskanal såsom Unikum, Edlevo etc. Vi har därav valt att med hjälp utav en enkätstudie undersöka hur vårdnadshavare och fritidshemspersonal anger att de upplever olika aspekter av den kommunikation som sker via de digitala kommunikationskanalerna som skolor tillhandahåller. I och med att samverkan mellan fritidshemmet och hemmet har som syfte att främja elevernas utveckling och lärande (Simonsson m.fl., 2015) anser vi att detta forskningsfält är angeläget att utforska, i synnerhet då vi i vårt arbete har funnit att detta forskningsfält är relativt outforskat som det ser ut idag.

Att kommunikation sker via digitala kommunikationskanaler blir allt vanligare i samhället, och det blir även allt mer vanligt med digitala kommunikationskanaler i skolan. Marknaden erbjuder många olika sorters digitala kommunikationskanaler, både i form av interna kommunikationsnät och offentliga kommunikationskanaler. I och med att utbudet är så pass stort så kan det vara svårt att navigera ibland för den genomsnittliga konsumenten. Vissa kommunikationskanaler kan prioritera funktion över lättbegriplighet, och en annan kommunikationskanal kan prioritera lättbegriplighet över intuition. En viss digital kommunikationskanal skulle teoretiskt sett kunna vara överlägsen en annan i både funktion och lättbegriplighet, men förutsätter materiella tillgångar som alla skolor helt enkelt inte kan möta, då materiella tillgångar kan se olika ut i olika skolor. I Skollagen (SFS 2010:800) 1 kap. 9§ står det att inom skolväsendet ska utbildningen inom skolväsendet vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas. Av denna anledning så menar vi därav att det skulle vara av intresse att ställa frågan om tillgång till olika kommunikationskanaler innebär olika förutsättningar för kvalitativ kommunikation mellan vårdnadshavare och fritidshemspersonal. Eftersom det genom ett socialkonstruktionistiskt perspektiv går att se de digitala kommunikationskanalerna som en språklig resurs (Holmberg, 2020) är det ur ett likvärdighetsperspektiv viktigt att fördela dessa resurser på ett genomtänkt sätt, så att alla som deltar i skolans verksamhet har möjlighet att göra det under likvärdiga förutsättningar. På grund av detta så är vi intresserade av att undersöka vilka digitala kommunikationskanaler som används, hur de används samt om, och i så fall hur, upplevelsen

av digitala kommunikationskanaler eventuellt skiljer sig åt mellan svarsgrupperna vårdnadshavare och fritidshemspersonal.

Samarbetet som sker i fritidshemmet har med tiden kommit att ändra riktning, från att tidigare ha fokuserat på ett samarbete mellan lärarna i fritidshemmet och elevernas vårdnadshavare, till att fokusera på ett samarbete med verksamheten som pågår under skoltid (Haglund, 2020). Att samarbetets fokus har förskjutits med tiden skulle kunna utgöra ytterligare en aspekt som gör det intressant att jämföra upplevelser av kommunikation via digitala kommunikationskanaler i fritidshemmet.

Under vår senaste VFU-period hade vi som uppgift att kartlägga hur fritidshemmen vi var på arbetade med samverkan med vårdnadshavare och föreslå en insats för ett utvecklingsarbete. Genom detta arbete på VFU-n väcktes nyfikenhet i oss kring hur samverkan med vårdnadshavare ser ut på nationell nivå. I stödmaterial från Skolverket (2015) så lyfts vikten av goda relationer med vårdnadshavare genom att det bidrar till att eleverna bättre uppfyller målen i skolan.

Eftersom att kommunikation mellan fritidshem och vårdnadshavare kan innehålla väldigt många aspekter och ta sig uttryck på så många sätt så är det enligt oss av intresse att undersöka vilka digitala kommunikationskanaler som förekommer i kommunikationen mellan vårdnadshavare och fritidshemspersonal.

Vi menar alltså att det ligger i professionens intresse att söka svar på de frågor vi ställer i vår undersökning, då upplevelser av digitala kommunikationskanaler borde vara relevanta för målet att samarbeta med vårdnadshavare för att främja elevernas allsidiga utveckling (Simonsson m.fl., 2015).

Då nödvändigheten av samverkan och därmed kommunikation betonas av de nationella styrdokumenterna för skolan (Lgr22, 2022) anser vi att läroplansteori är en relevant ingång för analys av studiens resultat. Läroplansteori handlar om att granska hur skolan formges utefter rådande kunskapssyner i samhället genom läroplaner, varav vi anser att det är ett bra verktyg för att analysera digitala kommunikationskanalers samtida roll i skolan.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med vår undersökning är att ta reda på hur fritidshemspersonal och vårdnadshavare upplever olika digitala kommunikationskanaler och vilka digitala kommunikationskanaler

som används. Att ta reda på vilka digitala kommunikationskanaler som används, hur de används och hur de upplevs är något som vi menar är intressant i syfte att få en bättre förståelse för vilka möjligheter som uppstår, eller inte uppstår, genom de digitala kommunikationskanalerna, samt vilka utmaningar de medför.

- Vilka digitala kommunikationskanaler används i kommunikationen mellan vårdnadshavare och fritidshemspersonal?
- Hur anger vårdnadshavare respektive fritidshemspersonal att de upplever den digitala kommunikation som sker mellan dem?
- Hur anger vårdnadshavare respektive personal i fritidshem att de använder de digitala kommunikationskanalerna?

1.2 Begreppsdefinition

Med *digitala kommunikationskanaler* avser vi de digitala applikationer/program som fritidshemspersonal använder i kommunikation med vårdnadshavare relaterad till fritidshemmets verksamhet, både vid envägskommunikation som exempelvis veckobrev och närvarorapportering samt tvåvägskommunikation gällande till exempel dialog kring hämtningar och lämningar. I vår undersökning så kommer vi att inkludera både skolornas kommunikativa intranät (Schoolsoft, Unikum etc.) likväl som offentliga kommunikationskanaler såsom olika sociala medier och meddelandeappar.

2 Tidigare forskning

2.1 Attityder till och upplevelser av digital kommunikation

Kuusimäki m.fl. (2019) undersöker vilken syn finska lärares och vårdnadshavares har på digital kommunikation och möjligheten till ett stärkt samarbete via dess användning genom att 1003 vårdnadshavare och 94 lärare har fått fylla i ett formulär. Studiens resultat visar bland annat på att både lärare och vårdnadshavare ser digital kommunikation som något som kan stärka den samverkan som sker mellan skolan och hemmet. Utöver detta resultat visade det sig också att både vårdnadshavare och lärare på landsbygden var mer positivt inställda till digital kommunikation än de som bor i stadsmiljö, vilket är något som författarna tillskriver att stora avstånd mellan skola och hem på landsbygden försvårar möten ansikte mot ansikte.

Garreta Bochaca och Macia Bordialba (2019) har i sin studie undersökt lärares och vårdnadshavares uppfattningar gällande digital media för kommunikation i skolan. Undersökningen är baserad på intervjuer med 30 familjer och 35 lärare från elva olika skolor i Spanien där de har jämfört deltagarnas uppfattningar om digitala medier i skolan för kommunikationssyfte för att på så sätt kontextualisera ämnet, alltså att sätta ämnet i ett sammanhang. Resultatet visar att uppfattningarna som respektive urvalsgrupp har om digital media kan delas in i uppfattningar om mediet, samt uppfattningar om kontexten, vilket alltså innebär personliga och organisatoriska förutsättningar. Den sistnämnda kategorin, alltså uppfattningar om kontexten, menar de utgör den största barriären för användande av digital media. Uppfattningar om kontexten utgör en barriär för lärarnas urvalsgrupp, gällande användande av digital media. Det digitala mediets kontext är med andra ord en avgörande faktor för lärarnas engagemang. Utöver att uppfattningar om kontext är viktigt för lärarnas engagemang så tyder resultaten på att i skolor där ledningsgruppen främjar bruk av digitala kommunikationskanaler innehar både vårdnadshavare och lärare mer positiva uppfattningar om digitala medier.

Palts och Kalmus (2015) har undersökt hur inställningen till digital kommunikation mellan vårdnadshavare och lärare i Estland ser ut och samt granskat dess roll i barns socialiseringsprocess och utbildningsprocess, vårdnadshavares och lärares preferenser vid digital kommunikation samt relaterade upplevelser och åsikter. Metoden som de har använt är semi-strukturerade intervjuer av tolv fokusgrupper, med totalt 44 lärare och 39 vårdnadshavare medverkande. Genom undersökningens resultat så kommer de fram till att både lärare och vårdnadshavare anser att väl fungerande digital kommunikation är en viktig

förutsättning för barns socialiserings- och utbildningsprocess. Det framkommer utöver detta att även vårdnadshavare till barn i skolor i städer har fler överlappande preferenser med lärare, medan vårdnadshavare på landsbygden endast hade en eller inga överlappningar. Forskarna konstaterar även att ingen skola hade vårdnadshavare och lärare som delade förstahandsval av kommunikationskanal.

2.2 Digitala kommunikationskanalers roll i skolan

Chen och Rivera-Vernazza (2022) har genomfört en intervjustudie där de diskuterar hur föräldrar och vårdnadshavare i USA har varit tvungna att förlita sig på digitala kommunikationsmedel, särskilt under Corona-pandemin som begränsade möjligheterna att interagera fysiskt. Författarna påpekar även att vi vet förhållandevis lite om vårdnadshavarnas och lärarnas upplevelser av digital kommunikation, trots att behovet är stort, varpå syftet med studien är att tillföra information till området om hur upplevelserna lyder. Författarna förutspår slutligen att digital kommunikation kommer att fortsätta vara en allt viktigare faktor för relationerna mellan lärare och vårdnadshavare, samt uppmanar vidare skolsystemen att prioritera lärares digitala kompetensutveckling.

Alarcón Arcos m.fl. (2023) har genomfört en studie i Chile som undersökt hur normativitet tar sig i uttryck i digitala kommunikationskanaler som används i kommunikation mellan lärare och vårdnadshavare samt vårdnadshavare emellan. Genom intervjuer med vårdnadshavare och lärare kommer de fram till att digitala kommunikationskanaler öppnar upp för en ny typ av kommunikation vars förutsättningar till stor del styrs av vilka funktioner som den digitala kommunikationskanalen erbjuder. Vidare diskuterar de hur normativitet, exempelvis i form av normer kring vad som utgör en god elev eller vad som är en ”alarmist” (Alarcón Arcos m.fl., 2023) respektive förslappad förälder, är ständigt närvarande i den digitala arenan eftersom den alltid är tillgänglig samt hur normer finns i ett tillstånd av konstant produktion och reproduktion vilket skapar ständigt föränderliga förväntningar på alla inblandade parter.

2.3 Digital kompetens

Godhe (2019) utforskar hur digital literacitet och digital kompetens konceptualiseras i de nordiska ländernas läroplaner. Begreppen digital literacitet respektive kompetens är frekvent förekommande i utbildningsrelaterade styrdokument, och brukas ofta synonymt, trots att

skillnaden inte är uppenbar. Artikeln jämför Sveriges, Norges, Finlands och Danmarks läroplaner för att klargöra skillnader och likheter i hur koncepten tolkas.

Resultatet visar på språkliga olikheter i hur konceptet digital kompetens har beskrivits i de nordiska ländernas läroplaner. I Finland arbetar man med multiliteracitet (där digital kompetens ingår), i Norge använder man begreppet “digital ferdighet”, och i Danmark går digital kompetens under begreppet “IT och Media”. Endast Sveriges läroplan visar på ett konsekvent bruk av begreppet “digital kompetens”. Däremot är läroplanerna lika på så sätt att digital kompetens är sammanlänkat med övrig utbildning. Även kritiskt tänkande och medborgerligt ansvar i ett digitaliserat samhälle tycks vara genomgående i de nordiska läroplanernas kontext.

Artikeln är relevant för oss på så sätt att den visar dels på vikten av digital kompetens och literacitet i Nordens läroplaner, dels på en del förvirring kring begreppen. Det är också intressant att diskutera digital kompetens och literacitet i urvalsgrupperna fritidshemspersonal och vårdnadshavare i förhållande till vad som står i läroplanen.

2.4 Samverkan mellan hem och fritidshem

Simonsson m.fl. (2015) analyserar Skolverkets allmänna råd om fritidshem, som lyfter den del av fritidshemmets uppdrag som rör samverkan med hemmet. De menar att det har skett en förskjutning av fritidshemmets kompletterande uppdrag, från att syfta till att komplettera hemmet till att komplettera skolan. Vidare beskriver de hur de uttalade målen som nu finns för fritidshemmets verksamhet medför att det finns sådant som är önskvärt och sådant som inte är önskvärt hos såväl vårdnadshavare som fritidshem, vilket leder till att praktiker för examination uppstår. I denna praktik menar författarna att vårdnadshavare och personal görs till samarbetspartners vad gäller måluppfyllelsen som gemensamt granskas av de båda parterna vid utvecklingssamtal, som blir en granskningsarena för fritidshemmets verksamhet. Det uttalade syftet med samverkan mellan hem och fritidshem menar författarna har blivit att gynna elevernas skolresultat, vilket sker genom dialog som fritidshemspersonalen är ansvariga för men som även vårdnadshavare är både mottagare och deltagare i.

Öhman m.fl. (2024) undersöker hur vårdnadshavare med barn i förskolan upplever sitt eget deltagande i undervisningen. De menar att deltagande från vårdnadshavare utgör en viktig faktor för att verksamheternas kvalitet ska höjas. Utifrån sitt resultat kommer de fram till slutsatsen att en personlig relation till förskolan och personalen som arbetar där relaterar

starkt till uppfattningar om delaktighet. Det är alltså viktigt för vårdnadshavare att känna en personlig relation till förskolan och förskolepersonalen för att de ska kunna känna sig delaktiga i undervisningen, vilket gör relationer till en avgörande faktor för vårdnadshavarnas delaktighet. Slutsatsen utifrån detta resultat lyder att förskolepersonal och vårdnadshavare behöver ingå i dialoger med varandra om vad delaktighet kan innebära.

Öhman m.fl. (2024) visar även på ett resultat som tyder på att vårdnadshavare uppfattar att information som delges utifrån vårdnadshavarnas egna förutsättningar kan stärka känslan av delaktighet, vilket leder till slutsatsen att vårdnadshavares delaktighet i undervisningen kan främjas vidare genom att förskolepersonal fortsätter att utveckla sin kompetens i att föra dialog med vårdnadshavare.

3 Teori/Begrepp

3.1 Socialkonstruktionistiskt perspektiv

En teoretisk ingång till analys av vårt resultat är det socialkonstruktionistiska perspektivet och dess begreppsapparat (Holmberg, 2020). Inom socialkonstruktionistiska perspektivet ses språket som något som formar och förmedlar olika versioner av verkligheten, och dess användare som beskrivare som medvetet eller omedvetet skapar dessa versioner genom beskrivningar (Holmberg, 2020). Dess ontologiska grundantagande är att det inte finns någon objektiv verklighet. Istället är all vår kunskap om verkligheten baserad på våra sociala konstruktioner, som bildar och begränsar våra föreställningar om verkligheten.

Positionering syftar inom socialkonstruktionismen till hur vi med hjälp av språket på olika sätt tillskriver oss själva och andra positioner, exempelvis roller, identiteter eller ställningar, samt de förväntningar som förknippas med dessa roller (Holmberg, 2020). Ett klassiskt exempel på positionering är när en personal i skolan frågar om det finns några som är starka som kan hjälpa till att bära – där barnen erbjuds och kan välja att inta rollen som stark, med medföljande förväntning att de hjälper personalen att bära in tunga material i rummet, eftersom en stark person förväntas att hjälpa till med tunga lyft.

I det socialkonstruktionistiska perspektivet används begreppet *språkhandling* för att beskriva hur språkbruk ses som en handling, som likt alla andra handlingar får en effekt (Holmberg, 2020). Det kan handla om ett aktivt bruk av språk, d.v.s. att någon talar, till exempel genom att säga att en ska gå till affären. Språkhandlingen i exemplet är ett försök att förmedla ett budskap, och huruvida försöket lyckas beror på om mottagaren hör och förstår det som sägs. Handlingen skulle också kunna ses som ett erbjudande att köpa något som mottagaren behöver, om det är underförstått att informationen ges för att också ge erbjudandet. Mottagaren påverkar alltså språkhandlingens innebörd genom mottagandet och tolkningen av budskapet, och precis som sändarens formulering påverkar detta vilka konsekvenser språkhandlingen får (Holmberg, 2020).

En *språklig resurs* kan inom det socialkonstruktionistiska perspektivet beskrivas som något som på något vis ger en språklig fördel i något typ av sammanhang, till exempel för att etablera gemenskap eller för att argumentera för något. En språklig resurs kan till exempel vara ett ord, en term, ett narrativ, ett språk och mycket mer (Holmberg, 2020).

Med dessa begrepp får vi en ingång till analys av vårt material, då vi tänker oss att fritidshemspersonal och vårdnadshavare använder digital kommunikation som en språklig resurs och genom den digitala kommunikationen utför de olika språkhandlingar. Språkhandlingar kan i sin tur användas, medvetet eller omedvetet, för att positionera sig på olika sätt.

3.2 Läroplansteoretiskt perspektiv

En annan ingång för analys av vårt material är ett läroplansteoretiskt perspektiv, vilket enligt Holmberg (2020) kan vara användbart för att reflektera kring den pedagogiska verksamheten, både på detaljnivå och på en mer övergripande nivå gällande rådande kunskapssyner i samhället. Läroplansteorin handlar alltså om att undersöka formgivningen av utbildningens uppdrag, styrning, innehåll, mål och resultat (Holmberg, 2020).

Ramfaktorer är ett av läroplansteorins centrala begrepp, vilket syftar till de faktorer som utgör ramverket för vilken utbildning som är möjlig att bedriva, såsom materiella eller tidsmässiga tillgångar, organisatoriska förutsättningar eller barngruppernas storlekar (Holmberg, 2020). Andra läroplansteoretiska begrepp som vi kommer att använda i vår analys är *genomförd läroplan*, alltså läroplanens realiserade utfall, samt *läroplanshändelse*, det vill säga en konkret aktivitet som går att koppla till läroplanen. Vidare äger realiseringar och konkretiseringar av läroplanens formuleringar rum i en så kallad *realiseringsarena*, det vill säga sammanhanget där läroplanens formuleringar genomgår någon form av förverkligande (Holmberg, 2020).

Med hjälp av läroplansteori kan vi reflektera kring vårt valda ämne med hjälp av dess centrala begrepp. Digitala kommunikationskanaler kan vi till exempel se som en ramfaktor, och fritidshemmet som en realiseringsarena där läroplanshändelser äger rum samt blir en del av den genomförda läroplanen. Samverkan mellan vårdnadshavare och fritidshemspersonal är en läroplanshändelse i sig, då det står i Lgr22 att skolans verksamhet måste utvecklas så att den mot de nationella målen, samt att detta arbete måste ske i aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med hemmen (2022). Då ett aktivt samspel mellan vårdnadshavare och fritidspersonal är någonting som läroplanen kräver blir det alltså relevant sett till skolans uppdrag att granska vårdnadshavares och fritidshemspersonals upplevelser av digital kommunikation.

4 Metod

För att få svar på våra frågeställningar så har vi gjort en enkätstudie bestående av två enkäter, en som skickats till vårdnadshavare till barn i fritidshem och en som skickats till fritidshemspersonal. Det som skiljer enkäterna åt är att påståendena i dem är formulerade lite olika beroende på vilken målgrupp de är riktade till. Påståendena berör samma ämnen och händelser men är alltså formulerade för att stämma överens med den svarandes perspektiv. Det kan exempelvis handla om att enkäten för vårdnadshavare har orden ”mitt barn” där enkäten för fritidshemspersonal har orden ”mina elever”. Enkäterna inleds med en fråga om vilken digital kommunikationskanal som den svarande använder i kommunikationen mellan vårdnadshavare och fritidshem och består sedan av tio påståenden som besvaras med hjälp av en skala från 1-6, där 1 betyder att respondenten inte håller med och 6 betyder att respondenten håller med till fullo.

Svarande har även haft möjlighet att lämna kommentarer i slutet av enkäterna för att delge annan relevant information eller om något varit svårt att tolka. Syftet med de öppna svaren var att ge oss information om exempelvis hur påståendena i våra enkäter har uppfattats, om det är något i enkäterna som behöver ändras eller annat som är viktigt att känna till (Barmark & Djurfeldt, 2020).

För att nå ut med enkäterna till så många som möjligt har vi genom Sveriges kommuners hemsidor hittat skolor runt om i landet och mailadresser till dess rektorer, som vi skickat förfrågningar till i hopp om att få kontakt med fritidshem som är intresserade av att samarbeta med oss. För att vårt urval ska bli så representativt som möjligt så har vi använt en lista med alla skolor i Sveriges alla län och slumpmässigt valt ut skolor i lika stort antal från varje län.

En anledning till att vi valt att använda enkäter som undersökningsmetod är på grund av dess tillgänglighet samt möjligheter till generalisering (Bringsrud Fekjær, 2016). Vi ser därför inte heller någon vidare möjlighet till att undersökningen skulle kunna ha genomförts på något annat sätt, eftersom vi intresserat oss av att få en generell bild av uppfattningar om digitala kommunikationsformer snarare än att få reda på hur bilden ser ut på en specifik skola.

Fördelen med vårt val av metod är att vi med relativ effektivitet har kunnat skapa en generell bild av vårt undersökningsområde. Nackdelen med att använda oss av en kvantitativ metod är att vi har fått en relativt ytlig uppfattning om vårt ämne, jämfört med vad vi kanske hade fått om vi hade använt en mer kvalitativ metod. Fördelen med att ha använt en kvalitativ

metod istället hade kunnat vara en större möjlighet att på en djupare nivå ta del av fritidshemspersonals och vårdnadshavares upplevelser om digital kommunikation (Barmark & Djurfeldt, 2020).

4.1 Datainsamling

Eftersom vi har valt att göra en kvantitativ studie har vi valt att använda oss av en webbenkät som vi skapat i Google Formulär för att besvara våra frågeställningar. Som med alla metoder finns det för och nackdelar, och med vårt syfte och tidsram anser vi att fördelarna väger tyngre än nackdelarna. Barmark och Djurfeldt (2020) skriver att en nackdel med webbenkäter jämfört med pappersenkäter är att bortfallet generellt blir större, men att det till stor del beror på hur van populationen som undersöks är vid att använda internet. Eftersom de vi sökt svar från är personal som är i tjänst idag samt vårdnadshavare till barn i fritidshem menar vi att vi har god anledning att tro att det finns en sådan vana, och att vi därför inte riskerar att få ett snedvridet bortfall av den anledningen som vi behöver ta med i beräkningen (Barmark & Djurfeldt, 2020).

Den urvalsram vi har använt oss av är databasen Skollistan.eu (2024), som enligt de själva är den största online-databasen över skolor i Sverige. Skollistan.eu (2024) har funnits i 15 år och har som syfte att hjälpa studenter och vårdnadshavare vid val av skola. Skollistan.eu (2024) är däremot tyvärr inte särskilt konsekventa med kontaktuppgifter, så vi har använt oss av listan på skolor för att göra vårt urval, och sedan hittat kontaktuppgifter genom skolornas egna hemsidor.

4.2 Urval

Då syftet med vår undersökning varit att ta reda på hur fritidshemspersonal och vårdnadshavare upplever olika digitala kommunikationskanaler avser populationen där vi genomfört vårt urval just fritidshemspersonal och vårdnadshavare i Sverige. Urvalet i vår undersökning har varit slumpmässigt, vilket innebär att samtliga individer i varje län har haft samma sannolikhet att bli utvalda (Barmark & Djurfeldt, 2020).

Vi har gjort ett stratifierat urval (Barmark & Djurfeldt, 2020) av grundskolor i respektive län med hjälp av Skollistan.eu (2024). För att tillgodose att det statistiska urvalet sker

slumpmässigt har vi använt oss av hemsidan <https://www.random.org> för att generera oförutsägbara siffror inom ett spann mellan 1-x (x = antalet grundskolor i aktuellt län). Därefter har vi gjort ett oproportionerligt urval av deltagare (tio skolor per län) genom slumpmässigt genererade siffror. På så sätt har urvalet av skolor respektive rektorer skett slumpmässigt vilket innebär att faktorer som personlig partiskhet inte har påverkat möjligheten att bli utvald till deltagande i undersökningen.

4.3 Etiska överväganden

4.3.1 Forskningsetiska principer

Det vetenskapliga rådet (2002) har sammanställt fyra huvudkrav som alla som bedriver någon typ av forskning skall beakta vid design av studie för att säkerställa att forskningen genomförs på etiskt försvarbart sätt.

4.3.1.1 Informationskravet

Informationskravet är konkretiserat med regel 1:

Forskaren skall informera uppgiftslämnare och undersökningsdeltagare om deras uppgift i projektet och vilka villkor som gäller för deras deltagande. De skall därvid upplysas om att deltagandet är frivilligt och om att de har rätt att avbryta sin medverkan. Informationen skall omfatta alla de inslag i den aktuella undersökningen som rimligen kan tänkas påverka deras villighet att delta. (Vetenskapsrådet, 2002, s. 7)

Denna regel har vi följt genom att i ett första skedde informera rektorer i samband med att vi bjudit in dem till att delta i vår undersökning. Vi har även haft en inledande text i respektive enkät som förtydligat för deltagarna att medverkan varit både anonym och frivillig.

4.3.1.2 Samtyckeskravet

Samtyckeskravet konkretiseras av flera olika regler, varav regel 2 lyder:

Forskaren skall inhämta uppgiftslämnarens och undersökningsdeltagares samtycke. I vissa fall bör samtycke dessutom inhämtas från förälder/vårdnadshavare (t.ex. om de undersökta är under 15 år och undersökningen är av etiskt känslig karaktär). (Vetenskapsrådet, 2002, s.9)

Vi tillgodoser ovanstående regel på så sätt att deltagarna visat samtycke genom att delta i enkäten, då medverkan har varit helt frivillig. Eftersom vi inte haft som syfte att undersöka minderåriga och därför endast sökt svar från myndiga personer har vi inte behövt söka samtycke från vårdnadshavare/föräldrar till våra respondenter.

Regel 3, som också rör samtyckeskrauet, lyder som följande:

De som medverkar i en undersökning skall ha rätt att självständigt bestämma om, hur länge och på vilka villkor de skall delta. De skall kunna avbryta sin medverkan utan att detta medför negativa följder för dem. (Vetenskapsrådet, 2002, s.9)

Eftersom medverkan har skett frivilligt och anonymt genom våra respondenters egna datorer eller telefoner och utan vår närvaro, anser vi att det varit tydligt att de själva har haft full kontroll över deras medverkan och kunnat avbryta när som helst när de själva önskat.

Den sista regeln som rör samtyckeskrauet är regel 4, som formuleras så här:

I sitt beslut att delta eller avbryta sin medverkan får inte undersökningsdeltagarna utsättas för otillbörlig påtryckning eller påverkan. Beroendeförhållanden bör heller inte föreligga mellan forskaren och tillänkta undersökningsdeltagare eller uppgiftslämnare. (Vetenskapsrådet, 2002, s. 10)

Utöver det faktum att otillbörlig påverkan på respondenter som avbrutit sin medverkan eller som beslutat att inte delta försvåras av att vi inte känner till några namn eller identifierbara uppgifter, så anser vi inte heller att det är något som vi har gjort oss skyldiga till. Vi har inte haft någon direktkontakt med vare sig vårdnadshavare eller fritidshemspersonal, utan har kommunicerat främst via rektorer, som inte heller har behövt utstå några påtryckningar från vårt håll utöver en förfrågan att delta.

4.3.1.3 Konfidentialitetskravet

Konfidentialitetskravet sammanfattas på följande sätt:

Uppgifter om alla i en undersökning ingående personer skall ges största möjliga konfidentialitet och personuppgifterna skall förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem. (Vetenskapsrådet, 2002, s.12)

I vår insamlingsprocess har vi sett till att deltagandet är anonymt från första början. Deltagarna har alltså inte behövt uppge någon personlig information utöver vilken urvalsgrupp de tillhör (vårdnadshavare eller fritidshemspersonal). I Google formulär kan man i inställningarna hantera hur svar samlas in och skyddas och även begränsa insamling av uppgifter som går att koppla till en person, vilket vi har gjort. Svaren som vi fått i våra enkäter är med andra ord helt anonymiserade. Vi känner enbart till vilken kategori respondenten tillhör, alltså vårdnadshavare eller fritidshemspersonal, vilket beror på att vi har utformat olika enkäter för respektive grupp.

Emellertid har vi såklart tagit del av personliga uppgifter och namn på skolor i urvalsprocessen, då vi tagit kontakt med rektorer via kontaktuppgifter som vi erhållit genom offentliga databaser. Vi känner alltså till namn, mailadresser och telefonnummer till de rektorerna vi kontaktat samt vilka skolor de jobbar på men vi anser att insamlingen av dessa uppgifter varit irrelevant för anonymitetsaspekten. Då vi ändå inte har möjligheten att identifiera någon av respondenterna genom den informationen vi har tillgänglig anser vi inte att anonymiteten har äventyrats.

Vi har alltså inte behövt göra något aktivt för att tillgodose konfidentialtetskravet eftersom vi aldrig samlat in den typ av uppgifter som skulle göra det nödvändigt att ta de regler som rör konfidentialitetskravet i beaktning.

4.3.1.4 Nyttjandekravet

Den första regeln som konkretiserar nyttjandekravet är regel 7, som lyder:

Uppgifter om enskilda, insamlade för forskningsändamål, får inte användas eller utlånas för kommersiellt bruk eller andra icke-vetenskapliga syften. (Vetenskapsrådet, 2002, s.13)

Då det hade varit oetiskt att profitera på våra insamlade uppgifter så är det ingenting vi vill eller tänker göra. Även inom denna aspekt kan vi återigen anmärka på våra begränsade möjligheter att läcka känslig information på något sätt, då vi inte har tillgång till några sådana uppgifter i och med att vår datainsamling har varit helt anonym.

Den andra regeln som konkretiserar nyttjandekravet är regel 8:

Personuppgifter insamlade för forskningsändamål får inte användas för beslut eller åtgärder som direkt påverkar den enskilde (vård, tvångsintagning, etc.) utom efter särskilt medgivande av den berörda. (Vetenskapsrådet, 2002, s. 14)

Eftersom de som besvarat våra enkäter varit helt anonyma i sitt deltagande skulle vi inte ha möjlighet att använda uppgifter det sätt som regeln förbjuder även om vi så önskat, eftersom vi inte har någon möjlighet att veta vem som har svarat vad.

4.3.2 Formulering av påståenden

En faktor som vi förhållit oss till när vi utformat enkäterna är att formulera påståenden på så sätt att svaren inte inkluderar några personuppgifter, det vill säga uppgifter som gör det möjligt att identifiera den som svarat (Barmark & Djurfeldt, 2020).

I enkäternas påståenden har vi även valt att använda oss av begreppen ”fritidshemspersonal” samt ”vårdnadshavare” istället för till exempel ”lärare” eller ”förälder” för att inte råka osynliggöra någon eller skapa en känsla av exkludering hos någon av våra svaranden. Vi har också begrundat övriga ordval för att, så gott som vi kunnat, minska risken för att väcka anstöt eller för att något uppfattas som kränkande (Barmark & Djurfeldt, 2020). I formuleringarna av våra enkätfrågor har vi till stor del inspirerats av Kuusimäki m.fl. (2019).

4.4 Analysmetod

För att kunna analysera vårt resultat har vi gjort en medelvärdesanalys. En medelvärdesanalys är att föredra när det finns en kvantitativ variabel och en kvalitativ variabel (Barmark & Djurfeldt, 2020). Vår kvantitativa variabel är de siffror som våra svaranden har angett i enkäterna som motsvarar till vilken grad de håller med om de påståenden som finns med. Den kvalitativa variabeln är vårdnadshavare/fritidshemspersonal.

Svaren har angetts med en siffra från ett till sex där 1=Håller inte alls med och 6=Håller med helt. Vi har sedan räknat ut medelvärdet på svaren vi fått från vårdnadshavare, samt medelvärdet på svaren vi fått från personal på fritidshemmet, på varje fråga för att kunna jämföra.

De olika enkäternas påståenden skiljer sig något åt i formuleringen för att motsvara våra olika svarsgruppers skillnader i förhållande till vad som frågas - det står exempelvis ”mitt barn” i enkäten för vårdnadshavare och ”eleverna” i enkäten för fritidshemspersonal - men syftar på samma fenomen. I vår analys har vi valt att kategorisera enkäternas påståenden beroende på vad de rör för att tydliggöra mönster i likheter och skillnader mellan vårdnadshavares och fritidshemspersonals upplevelser.

4.5 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet

Vårt syfte var att ta reda på vilka digitala kommunikationskanaler som används av fritidshemspersonal och vårdnadshavare samt mäta upplevelser om dessa i respektive grupp. Därav kan vi yrka för att validiteten i vår undersökning är adekvat, då vi med en enkätundersökning som metod lyckats mäta det vi formulerat i syfte och frågeställningar. För att tillgodose reliabilitet, det vill säga *hur* vi mäter, och god trovärdighet har vi även distribuerat enkäterna via rektorer och fritidshemspersonal för att undvika anonym vilseledning.

Vidare vad gäller undersökningens reliabilitet finns det dock en risk att den kan uppfattas som bristfällig. Enligt Barmark och Djurfeldt (2020) är det svårt att bedöma reliabilitet vid enstaka mätningar, vilket genast påverkar vår reliabilitet och försätter undersökningen i något av ett underläge, då tanken aldrig var att vi skulle genomföra kontinuerliga mätningar i vår undersökning.

Vidare gällande reliabiliteten återstår ytterligare ett par faktorer som kan ha en negativ inverkan på mätverktygets tillförlitlighet. Efter att ha granskat frågorna i enkäterna där respondenterna ges möjlighet att återkoppla kring enkäternas påståenden och anmärka på eventuella otydligheter har vi uppmärksammat att en handfull respondenter upplevt en specifik fråga som otydlig. Att en av frågorna upplevts som otydlig kan ha en negativ inverkan på reliabiliteten då godtyckligheten i svarsalternativen ökar vid otydlig frågeformulering (Barmark & Djurfeldt, 2020). Slutligen kan insamlingsmetoden utgöra en viss risk för att reliabiliteten äventyras, då respondenterna slussats vidare till enkäterna genom öppna länkar och deltar anonymt. Därav finns en viss risk, om än en risk som vi kan anse försvinnande liten, att länken faller i obehörigas händer, vilket hade äventyrat undersökningens integritet.

Avslutningsvis bedömer vi att undersökningens generaliserbarhet är låg, dels på grund av undersökningens omfång, dels på grund av vår låga svarsfrekvens och dels på grund av att vi gjorde ett oproportionerligt urval (Barmark & Djurfeldt, 2020). Vi kommer därav inte kunna generalisera våra slutsatser utifrån resultatet, då underlaget helt enkelt är otillräckligt för en sådan analys.

4.6 Metodreflektion

4.6.1 Enkät som metod

Att använda enkätundersökning som metod har över lag fungerat bra sett till vårt syfte. Samtidigt hade det varit intressant att undersöka samma fråga genom exempelvis intervjuer som metod för att kunna göra en mer kvalitativ analys. En kvalitativ metod har vissa fördelar jämfört med en kvantitativ metod relaterat till syftet, så som att insamlingsprocessen inte är beroende av ett lika omfattande svarsunderlag (Barmark & Djurfeldt, 2020). Vidare anser vi att tidsomfånget även har påverkat våra möjligheter att utföra en optimal enkätstudie då det förutsätter kontinuerligt arbete under längre tid.

4.6.2 Enkäternas utformning

Vi har utifrån de öppna svar vi fått upplevt att våra frågor har blivit tolkade på det sätt vi menat att de ska tolkas och är nöjda med utformningen. När vi utformade enkätfråga 2, ”Jag får tillräckligt med information om händelser i vardagen som kan påverka tiden på fritids via den digitala kommunikationskanalen”/”Jag får tillräckligt med information om händelser i fritidshemmet via den digitala kommunikationskanalen”, tänkte vi inte på att vi frågat om två olika fenomen, d.v.s. kommunikation från fritids till vårdnadshavare och tvärtom. Det är alltså inte våra olika svarsgruppers attityder till samma kommunikation vi har frågat om, vilket vi har fått ha i åtanke i vår analys. Denna fråga upplevdes även som otydlig av vissa i svarsgruppen fritidshemspersonal men över lag verkar den ha förståtts korrekt. Slutligen är vi överens om att vi borde ha använt 0-5 som skala istället för 1-6, då mitten av skalan hade blivit 2.5 istället för 3.5. Mittalternativen i skalan är 3 och 4, alltså är mitten av skalan medelvärdet av de två. Det skulle kunna upplevas som mer lättbegripligt för en läsare som är ovan att läsa statistik om mitten av skalan var 2.5 eftersom det är enklare att förstå att det är så det ligger till när skalan går från 0 till 5. Vi missade även att göra den sista enkätfrågan obligatorisk för vårdnadshavare vilket resulterade i att vi endast fick 29 svar på den enkätfrågan från totalt 30 vårdnadshavare.

4.6.3 Urval

Att göra ett slumpmässigt, stratifierat (Barmark & Djurfeldt, 2020) urval anser vi har varit den rätta metoden för att få en bra geografisk spridning i våra svar. Vi ser alltså stratifierat urval som något över lag fördelaktigt sett till vårt syfte.

En brist i vår urvalsprocess är att vi gjort ett oproportionerligt urval när vi egentligen borde ha gjort ett proportionerligt urval för att öka generaliserbarheten. Att ha gjort ett oproportionerligt urval innebär att vi har skickat ut förfrågningar om deltagande till ett lika stort antal skolor i varje län, vilket gjort att skolor i stora län, som exempelvis Stockholm, har blivit underrepresenterade. Möjligheterna att generalisera vårt resultat blir därav sämre än om vi hade genomfört ett proportionerligt urval (Barmark & Djurfeldt, 2020). Mängden förfrågningar vi skickade till skolor i ett län borde alltså stått i proportion med det totala antalet skolor i länet. Eftersom vi blev uppmärksamma på att vår metod för urval inte är optimal först efter att vi samlat in vår data är det därför inte något vi kunnat åtgärda på ett enkelt sätt inom tidsramen för arbetet. Vi har därför fått förhålla oss till det resultat vår studie har genererat med hänsyn till dess begränsade generaliserbarhet.

Vi har en svarsfrekvens på 14.29 % för vårdnadshavare och ca 4.76 % för fritidshemspersonal om vi ponerar att en vårdnadshavare och en lärare per skola har tillfrågats, eftersom vi har skickat ut våra enkäter till totalt 210 skolor och fått svar från 30 vårdnadshavare och tio fritidshemspersonal.

5 Resultat och analys

5.1 Resultat

Respondenterna har fått fylla i en enkät där de har fått ta ställning till ett antal påståenden relaterade till digital kommunikation mellan vårdnadshavare och fritidshemspersonal. De har fått ta ställning till våra påståenden genom att på en skala mellan 1-6 ange hur pass väl de tycker att påståendena stämmer. Enkäterna avslutas med två öppna frågor där respondenterna ges möjlighet att ge synpunkter och utvärdera eventuella otydligheter. Vårdnadshavare respektive fritidshemspersonal har fått ta del av två snarlika men separata enkäter. Skillnaden ligger i att de barn som enkäternas påståenden berör benämns på olika sätt beroende på vilken urvalsgrupp de riktas till.

För att sortera våra svar inför vår analys har vi valt att dela in enkäternas påståenden och tillhörande svar i olika kategorier baserat på olika teman som påståendena berör.

I vår kategorisering av svaren har vi använt oss av följande kategorier: *användningsområde*, *individvärde* och *samverkansvärde*.

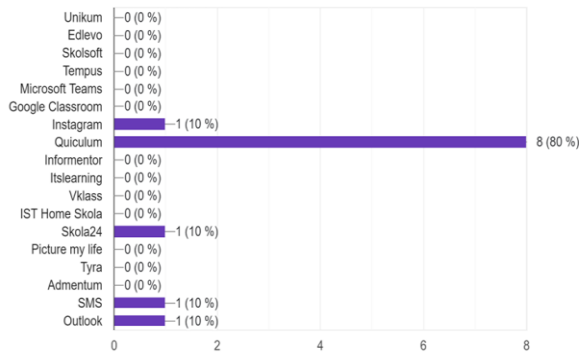
Användningsområde syftar till de digitala kommunikationskanalernas funktioner och hur de används. *Individvärde* syftar till kommunikationskanalernas nytta för den enskilde individen. Slutligen syftar *samverkansvärde* till huruvida kommunikationskanalerna främjar samverkan mellan fritidshemspersonal och vårdnadshavare.

Fritidshemspersonalens svar redovisas i vänstra rutan, och vårdnadshavarnas svar redovisas i den högra rutan. Standardavvikelsen anger hur stor spridning som finns i svaren, där ett högre värde anger en större spridning.

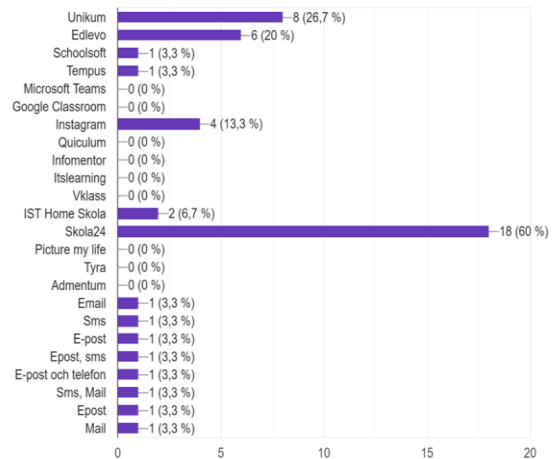
5.1.1 Kommunikationskanaler

I den första frågan i enkäten, ”Vilken digital kommunikationskanal använder ni för digital kommunikation med vårdnadshavare?”/”Vilken plattform använder ni för digital kommunikation med fritidshemmet?”, har svarande haft möjlighet att kryssa i flera alternativ samt att skriva ett eget svar.

10 svar

30 svar

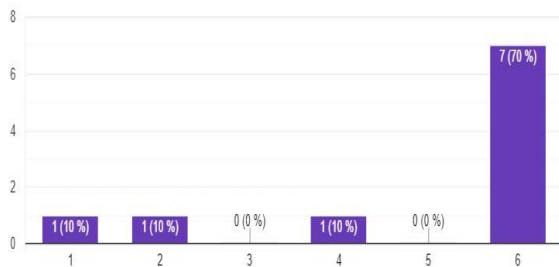

5.1.2 Användningsområde

1.

”Jag läser alla meddelanden som vårdnadshavare skickar via den digitala kommunikationskanalen”

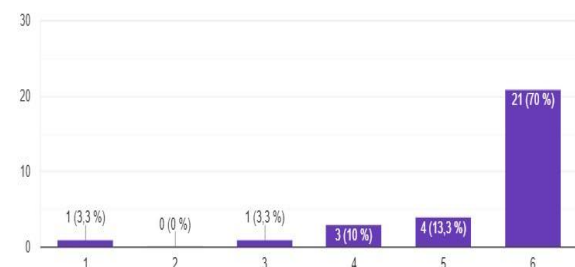
10 svar

Medelvärde fritidshemspersonal: 4.90
Standardavvikelse: 1.91

”Jag läser alla meddelanden som fritids skickar via den digitala kommunikationskanalen”

30 svar

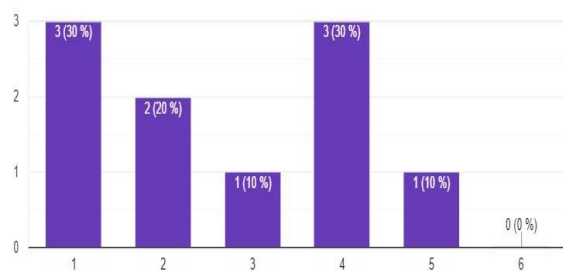
Medelvärde vårdnadshavare: 5.40
Standardavvikelse: 1.16

3.

”Jag informerar vårdnadshavare om elevernas styrkor och framgångar via den digitala kommunikationskanalen”

”Jag får information om mitt barns styrkor och framgångar via den digitala kommunikationskanalen”

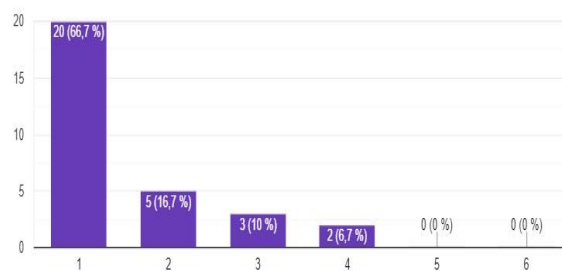
10 svar

Medelvärde fritidshemspersonal: 2.70

Standardavvikelse: 1.49

30 svar

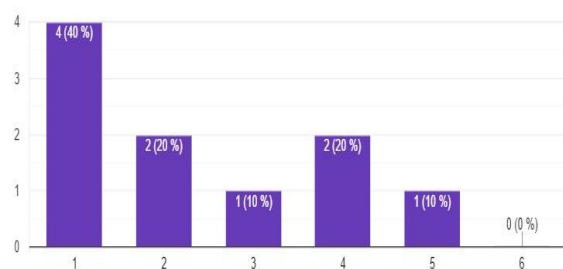
Medelvärde vårdnadshavare: 1.57

Standardavvikelse: 0.94

4.

”Jag informerar vårdnadshavare om elevers svårigheter och utmaningar via den digitala kommunikationskanalen”

10 svar

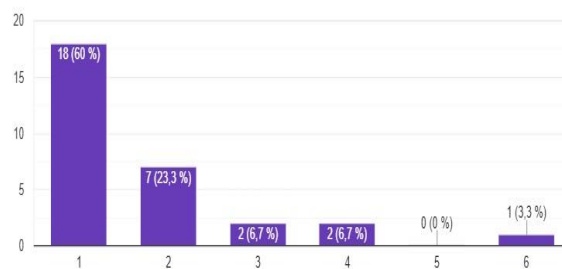

Medelvärde fritidshemspersonal: 2.40

Standardavvikelse: 1.51

”Jag får information om mitt barns svårigheter och utmaningar via den digitala kommunikationskanalen”

30 svar

Medelvärde vårdnadshavare: 1.73

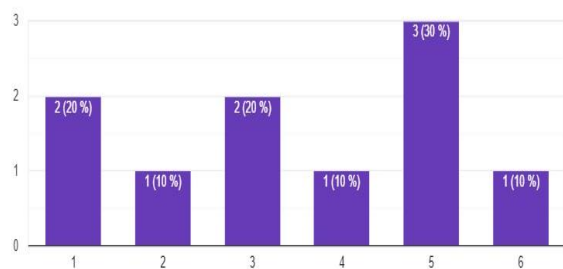
Standardavvikelse: 1.20

5.1.3 Individvärde

5.

”Fritidshemmets digitala kommunikation stödjer elevernas utveckling”

10 svar

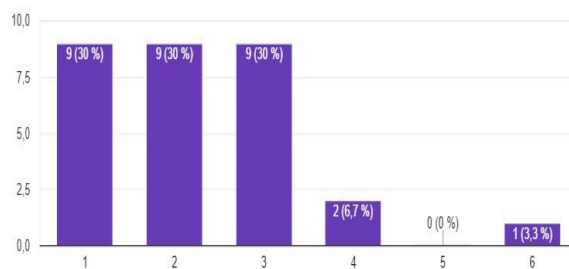

Medelvärde fritidshemspersonal: 3.50

Standardavvikelse: 1.78

”Fritidshemmets digitala kommunikation stödjer mitt barns utveckling”

30 svar

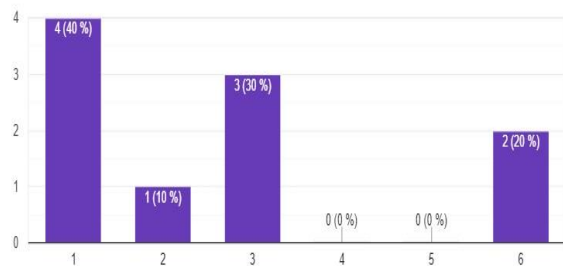
Medelvärde vårdnadshavare: 2.27

Standardavvikelse: 1.17

6.

”Det är viktigt att berätta om konflikter via den digitala kommunikationskanalen”

10 svar

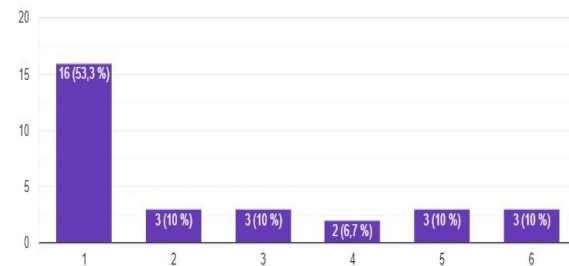

Medelvärde fritidshemspersonal: 2.70

Standardavvikelse: 1.95

”Det är viktigt att få information om konflikter som rör mitt barn via den digitala kommunikationskanalen”

30 svar

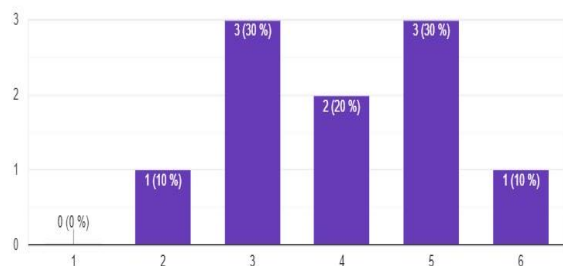
Medelvärde vårdnadshavare: 2.40

Standardavvikelse: 1.83

7.

”Den digitala kommunikationen främjar samarbetet mellan vårdnadshavare och fritidshem”

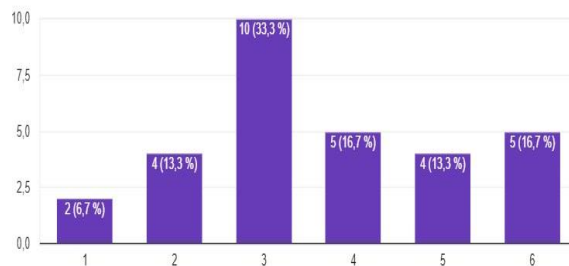
10 svar

Medelvärde fritidshemspersonal: 4.00
Standardavvikelse: 1.25

”Den digitala kommunikationen främjar samarbetet mellan vårdnadshavare och fritidshem”

30 svar

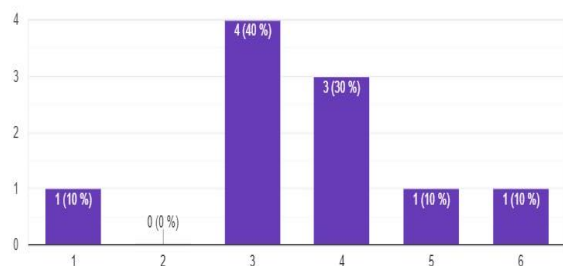

Medelvärde vårdnadshavare: 3.67
Standardavvikelse: 1.49

8.

”Den digitala kommunikationen stärker förtroendet mellan vårdnadshavare och fritidshemmet”

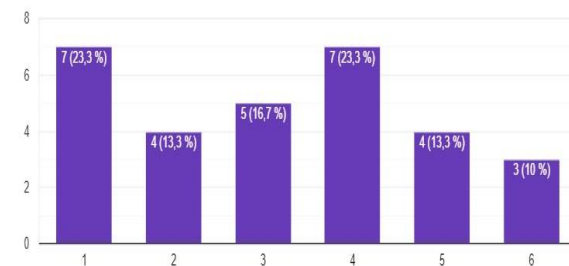
10 svar

Medelvärde fritidshemspersonal: 3.60
Standardavvikelse: 1.35

”Den digitala kommunikationen stärker förtroendet mellan vårdnadshavare och fritidshemmet”

30 svar

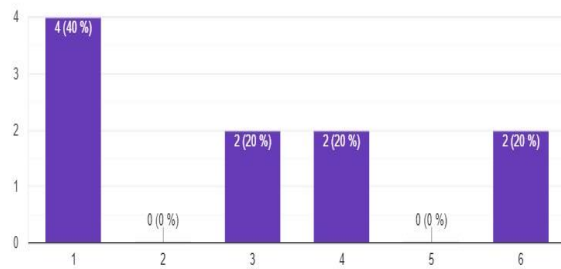
Medelvärde vårdnadshavare: 3.20
Standardavvikelse: 1.67

5.1.4 Samverkansvärde

2.

”Jag får tillräckligt med information om händelser i vardagen som kan påverka tiden på fritids via den digitala kommunikationskanalen”

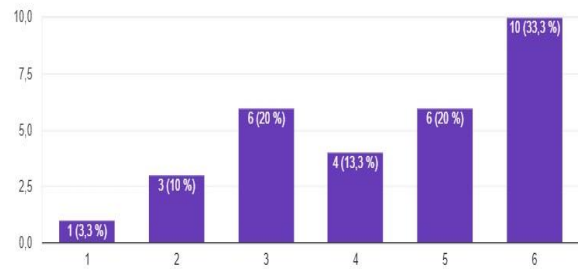
10 svar

Medelvärde fritidshemspersonal: 3.00
Standardavvikelse: 2.00

”Jag får tillräckligt med information om händelser i fritidshemmet via den digitala kommunikationskanalen”

30 svar

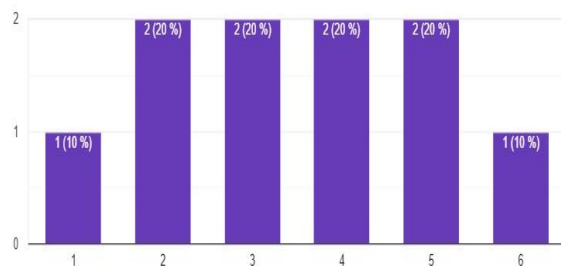

Medelvärde vårdnadshavare: 4.37
Standardavvikelse: 1.54

9.

”Jag blir hörd genom vår digitala kommunikation med vårdnadshavare”

10 svar

Medelvärde fritidshemspersonal: 3.50
Standardavvikelse: 1.58

”Jag blir hörd genom vår digitala kommunikation med fritidshemmet”

30 svar

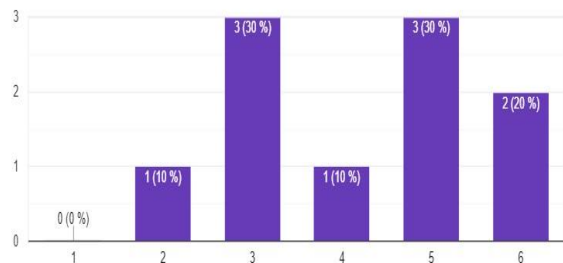
Medelvärde vårdnadshavare: 3.30
Standardavvikelse: 1.66

10.

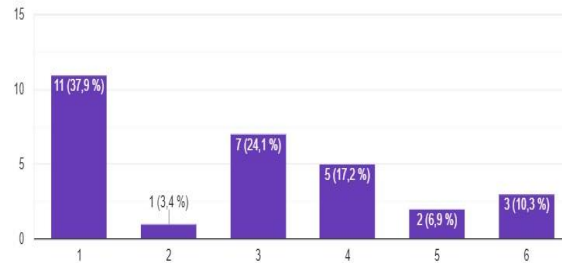
”Jag kan stödja fritidshemmets pedagogiska arbete genom digital kommunikation”

”Vårdnadshavare kan stödja fritidshemmets pedagogiska arbete genom digital kommunikation”

10 svar

29 svar

Medelvärde fritidshemspersonal: 4.20

Standardavvikelse: 1.40

Medelvärde vårdnadshavare: 2.83

Standardavvikelse: 1.73

5.2 Analys

5.2.1 Digitala plattformar som språklig resurs

Ur ett socialkonstruktionistiskt perspektiv kan vi se digital kommunikation som en form av språklig resurs, och genom att använda sig av denna språkliga resurs kan vårdnadshavare och fritidshemspersonal utföra språkhandlingar för att positionera sig själva, varandra och deras barn/elever (Holmberg, 2020).

5.2.1.1 Kommunikationskanaler

Åtta av tio fritidshemspersonal anger att de använder sig av den digitala kommunikationskanalen Quiculum, vilket ingen vårdnadshavare har angett. Detta kan tyda på att svaren vi fått från fritidshemspersonal och svaren vi fått från vårdnadshavare inte har kommit från samma skolor.

Quiculum är störst i gruppen fritidshemspersonal, respektive Skola24 i vårdnadshavarnas grupp. Vårdnadshavare uppger i de öppna svaren som avser övriga alternativ i relativt hög grad att de använder sig av e-post som digital kommunikationskanal. Samtidigt som fler vårdnadshavare har angett att de använder Unikum är det anmärkningsvärt att så många angett att de använder e-post då det inte fanns med som ett färdigt alternativ.

När vi ser på de digitala kommunikationskanalerna som språkliga resurser (Holmberg, 2022) blir det intressant att fråga sig om anledningen till att vissa digitala kommunikationskanaler används i större utsträckning på grund utav att de fungerar bättre som en språklig resurs, att det blivit så på grund av att man bara gjort som man gjort tidigare, eller som andra har gjort, utan större eftertanke, eller om det är så att marknadskrafter har haft ett stort inflytande vid individuella skolor eller huvudmäns val av digitala kommunikationskanaler. Eftersom vi anser att det förstnämnda är det mest önskvärda, ur ett pedagogiskt såväl som ett organisatoriskt perspektiv, bör berörda aktörer se på de kommunikationskanaler de använder med en kritisk blick för att säkerställa att den potential som finns i digitala kommunikationskanaler som språklig resurs utnyttjas till fullo. Om valet av digital kommunikationskanal sker utan reflektion är risken stor att vårdnadshavare med mindre digital kompetens får sämre möjligheter att utföra språkhandlingar och därmed även mindre möjligheter att positionera sig själva och sina barn genom dessa (Holmberg, 2020).

5.2.1.2 *Användningsområde*

Båda parter verkar se den digitala kommunikationskanalen som en legitim kommunikationskanal utifrån svaren vi fått på enkätfråga 1:

”Jag läser alla meddelanden som vårdnadshavare skickar via den digitala kommunikationskanalen”/”Jag läser alla meddelanden som fritids skickar via den digitala kommunikationskanalen”, då vi kan se höga värden hos båda grupper. Detta tyder på att digitala kommunikationskanaler fungerar som en språklig resurs, och att båda parter ser vikten av att utföra språkhandlingar (Holmberg, 2020) genom resursen.

5.2.1.3 *Individvärde*

Vi kan se att den digitala kommunikationskanalen som språklig resurs (Holmberg, 2020) med syftet att stödja barnens utveckling upplevs som en större tillgång för fritidshemspersonal än vad den gör för vårdnadshavare. Svaren på enkätfråga 5: ”Fritidshemmets digitala kommunikation stödjer elevernas utveckling”/”Fritidshemmets digitala kommunikation stödjer mitt barns utveckling” visar nämligen ett högre medelvärde hos fritidshemspersonalen än hos vårdnadshavarna.

Vårdnadshavare ser däremot ett högt värde i den digitala kommunikationskanalen som språklig resurs (Holmberg, 2020) gällande samarbete, då båda grupper anger ett högt medelvärde i svaren på enkätfråga 7: ”Den digitala kommunikationen främjar samarbetet mellan vårdnadshavare och fritidshem”.

Både vårdnadshavare och fritidshemspersonal anser att den digitala kommunikationskanalen är betydelsefull för förtroendet mellan vårdnadshavare och fritidshemspersonal, vilket innebär att den digitala kommunikationskanalen kan fungera som en språklig resurs (Holmberg, 2020) även i detta syfte. Detta kan utläsas i en jämförelse mellan svaren på enkätfråga 8: ”Den digitala kommunikationen stärker förtroendet mellan vårdnadshavare och fritidshemmet” som har ett lägre medelvärde än svaren på enkätfråga 7: ”Den digitala kommunikationen främjar samarbetet mellan vårdnadshavare och fritidshem”.

5.2.1.4 *Samverkansvärde*

Språkhandlingar (Holmberg, 2020) som rör information om händelser i och utanför fritidshemmet kommer oftare ifrån fritidshemmet och tas emot av vårdnadshavare än vice versa, enligt svarsresultaten från enkätfråga 2: ”Jag får tillräckligt med information om

händelser i vardagen som kan påverka tiden på fritids via den digitala kommunikationskanalen”/”Jag får tillräckligt med information om händelser i fritidshemmet via den digitala kommunikationskanalen”. Vi kan alltså se att den digitala kommunikationskanalen används mer för att informera vårdnadshavare om vad som händer på fritidshemmet, än för att informera fritidshemspersonal om vad som händer utanför fritidshemmet.

Båda grupper ser den digitala kommunikationskanalen som ett någorlunda fungerande sätt att bli hörd på enligt svaren på enkätfråga 9:”Jag blir hörd genom vår digitala kommunikation med vårdnadshavare”/”Jag blir hörd genom vår digitala kommunikation med fritidshemmet”. Samtidigt som den höga standardavvikelsen tyder på att det finns väldigt olika upplevelser inom grupperna och att de språkhandlingar (Holmberg, 2020) som genomförs genom den digitala kommunikationskanalen upplevs som mer eller mindre effektiva av olika individer.

Fritidshemspersonal ser ett betydligt större pedagogiskt värde i den digitala kommunikationen och därmed som en mer användbar språklig resurs (Holmberg, 2020) i det syftet, vilket vi kan utläsa från den stora skillnaden i medelvärdet på svaren från grupperna i enkätfråga 10: ”Vårdnadshavare kan stödja fritidshemmets pedagogiska arbete genom digital kommunikation”/”Jag kan stödja fritidshemmets pedagogiska arbete genom digital kommunikation”. Dock kan vi se en stor standardavvikelse hos båda grupper, särskilt hos vårdnadshavare, vilket innebär att uppfattningar kan skilja sig väldigt mycket från individ till individ. Vårdnadshavare positionerar (Holmberg, 2020) genom sina svar sig själva som mer eller mindre delaktiga i det pedagogiska arbetet på fritidshemmet.

5.2.2 Digitala plattformar som ramfaktorer

Ur ett läroplansteoretiskt perspektiv ser vi de digitala kommunikationskanalerna som ramfaktorer för samarbete mellan fritidshemmet och hemmet, och den digitala kommunikationen ser vi som en läroplanshändelse och en del av den genomförda läroplanen (Holmberg, 2020). Genom fritidshemspersonalens och vårdnadshavarnas digitala kommunikation utgör fritidshemmet en realiseringsarena där läroplanens formuleringar förverkligas (Holmberg, 2020).

5.2.2.1 Användningsområde

Vårdnadshavare upplever mer återkoppling gällande deras barns svårigheter och utmaningar än återkoppling som rör deras barns styrkor och framgångar, vilket står i kontrast till att fritidshemspersonal uppger att de ger mer återkoppling som rör elevers styrkor och framgångar än återkoppling som rör elevers svårigheter och utmaningar. Detta baserar vi på att vi i svaren i enkätfråga 3: ”Jag informerar vårdnadshavare om elevernas styrkor och framgångar via den digitala digital kommunikationskanalen”/”Jag får information om mitt barns styrkor och framgångar via den digitala digital kommunikationskanalen” kan utläsa ett högre värde hos fritidshemspersonal än hos vårdnadshavare. Vi kan samtidigt se att svaren i enkätfråga 4: ”Jag informerar vårdnadshavare om elevers svårigheter och utmaningar via den digitala digital kommunikationskanalen”/”Jag får information om mitt barns svårigheter och utmaningar via den digitala digital kommunikationskanalen” visar motsatsen. Eftersom fritidshemmet och hemmet ska samarbeta för elevernas allsidiga utveckling (Lgr22, 2022) kan vi se denna återkoppling som en del av detta samarbete och därigenom som en läroplanshändelse samtidigt som vi kan ifrågasätta hur väl genomförd läroplanen blivit i denna aspekt eftersom upplevelserna skiljer sig åt (Holmberg, 2020).

5.2.2.2 Individvärde

Fritidshemspersonalen ser större möjligheter att stödja barnens utveckling med hjälp av den digitala kommunikationen jämfört med vad vårdnadshavarna gör, enligt svaren på enkätfråga 5: ”Fritidshemmets digitala kommunikation stödjer elevernas utveckling”/”Fritidshemmets digitala kommunikation stödjer mitt barns utveckling”. Denna skillnad kan bero på att vårdnadshavare svarar enbart utefter individuella upplevelser med sina barn, men fritidshemspersonalen behöver förhålla sig till en mer generell bild då de möter många olika barn i sin yrkesutövning och har ett annat perspektiv på hur ramfaktorer och läroplanshändelser påverkar den genomförda läroplanen (Holmberg, 2020).

Vi kan uttolka en positiv inställning till den digitala kommunikationens värde relaterat till samarbete mellan skolan och hemmen (Lgr22, 2022) utifrån det höga medelvärdet hos båda grupper i enkätfråga 7: ”Den digitala kommunikationen främjar samarbetet mellan vårdnadshavare och fritidshem”. Svaren indikerar därav att läroplanshändelsen och den genomförda läroplanen (Holmberg, 2022) har haft ett positivt utfall. Däremot tyder vårdnadshavarnas svar i enkätfråga 5: ”Fritidshemmets digitala kommunikation stödjer elevernas utveckling”/”Fritidshemmets digitala kommunikation stödjer mitt barns utveckling”

på att de inte ser digital kommunikation som något av större betydelse för att stödja sina barns utveckling, vilket skapar en motsägelse då syftet med samarbetet mellan skola och hem är att stödja barnens allsidiga utveckling (Lgr22, 2022).

5.2.2.3 *Samverkansvärde*

Vi ser att vårdnadshavares möjligheter att stödja fritidshemmets pedagogiska arbete genom den digitala kommunikationen anses betydligt högre av fritidshemspersonal än av vårdnadshavare, utifrån att vi ser en stor skillnad i medelvärdet mellan gruppernas svar på enkätfråga 10: ”Vårdnadshavare kan stödja fritidshemmets pedagogiska arbete genom digital kommunikation”/”Jag kan stödja fritidshemmets pedagogiska arbete genom digital kommunikation”. Detta kan bero på att fritidshemspersonalen via sitt yrke får en professionell inblick i hur vårdnadshavare kan stötta verksamheten, bland annat att de bygger sina erfarenheter baserat på flertalet interaktioner med olika vårdnadshavare, till skillnad från vårdnadshavare som ofta bara interagerat med ett fåtal lärare. Att fritidshemspersonal ser ett högre pedagogiskt värde i digital kommunikation kan alltså ha att göra med ett annat perspektiv på hur digital kommunikation kan bli en del av den genomförda läroplanen (Holmberg, 2020).

6 Diskussion

Vi vill inleda diskussionen med att nämna att vi är medvetna om att vårt begränsade underlag också begränsar de möjligheter vi har till att generalisera resultatet. Vår diskussion och de slutsatser vi drar och spekulationer vi gör är baserade på det resultat vi har, trots att vi vet att resultatet hade kunnat se väldigt annorlunda ut om det var baserat på en mer utförlig undersökning. Vi menar att även om resultatet inte är generaliserbart så har det genererat intressanta frågor kring både likvärdighet, delaktighet samt skolans roll och ansvar i ett digitaliserat samhälle som vi nu kommer att diskutera.

Då vi kan se att upplevelserna av digitala kommunikationskanaler är så olika kan vi fråga oss vad detta beror på. En del av orsaken till de skillnader vi ser kan vara att fritidshemspersonal och vårdnadshavare på olika skolor möter olika digitala kommunikationskanaler, som i sin tur ger olika möjligheter att stödja det pedagogiska arbetet som sker i verksamheten.

6.1 Vilka digitala kommunikationskanaler används i kommunikationen mellan vårdnadshavare och fritidshemspersonal?

I vårt resultat kan vi se att Quiculum är den digitala kommunikationskanal som används mest av fritidshemspersonal, samtidigt som de vårdnadshavare som svarat mest använder sig av Skola24 och ingen av dem har angett att de använder Quiculum. Utan förkunskap skulle detta kunna antas bero på att Quiculum är ett program som riktar sig till skolpersonal och inte till vårdnadshavare, men så är inte fallet. Alltså kan vi anta att de vårdnadshavare och de fritidshemspersonal som besvarat vår enkät kommer från olika skolor. Anledningen till detta skulle också kunna vara att skolorna använder sig av flera digitala kommunikationskanaler och att fritidshemspersonal tenderar att föredra Quiculum framför alternativen. Det skulle även kunna vara så att vårdnadshavare väljer bort Quiculum på grund av begränsade funktioner eller användarvänlighet. Oavsett anledning till att olika digitala kommunikationskanaler används bör de som ansvarar för att välja vilken eller vilka digitala kommunikationskanaler som en skola ska använda sig av göra dessa val omsorgsfullt. Detta för att till fullo nyttja den potential som de digitala kommunikationskanalerna har när det kommer till fritidshemmets syfte att främja elevernas allsidiga utveckling (Simonsson m.fl., 2015).

6.2 Hur anger vårdnadshavare respektive fritidshemspersonal att de upplever den digitala kommunikation som sker mellan dem?

Att det finns ett antal vårdnadshavare som ser att de har möjlighet att stödja fritidshemmets pedagogiska arbete kan bero på att de besitter en större digital kompetens. Detta skulle vara ytterligare ett argument för att främja utveckling av digital kompetens hos såväl fritidshemspersonal som vårdnadshavare genom styrning ovanifrån, för att ge bättre förutsättningar för att fler ska kunna stödja fritidshemmets pedagogiska arbete. För att vårdnadshavare ska uppleva sig själva som delaktiga i undervisningen är en personlig relation till skolan och de som arbetar där en viktig förutsättning (Öhman m.fl., 2024). Eftersom digital kommunikation är så utbredd i dagens samhälle menar vi att digital kompetens är nödvändigt hos såväl vårdnadshavare som fritidshemspersonal för att kunna utveckla denna personliga relation och därigenom öka delaktigheten.

Öhman m.fl. (2024) kommer i sin forskning fram till att upplevelser av delaktighet hos vårdnadshavare även kan höjas genom att vårdnadshavarnas individuella förutsättningar tas i beaktning när information förmedlas till dem. För att tillgodose att personliga relationer byggs mellan vårdnadshavare och fritidshemspersonal även när specifika förutsättningar försvårar möten ansikte mot ansikte, till exempel om en vårdnadshavare arbetar obekväma tider på dygnet, menar vi att digitala kommunikationskanaler kan vara ett nyttigt verktyg. Digitala kommunikationskanaler möjliggör att vårdnadshavare kan ta del av viktig information och få kontakt med personal i fritidshem, även om de inte har en frekvent fysisk kontakt med fritidshemmet, vilket kan vara positivt för att främja personliga relationer som vidare kan öka delaktigheten. Simonsson m.fl. (2015) menar att syftet med samverkan mellan fritidshemmet och hemmet är att främja elevers utveckling. För att fungera i det syftet krävs alltså i många fall en digital kompetens, eftersom många vårdnadshavare saknar förutsättningar för att bygga personliga relationer genom ansikte mot ansikte (Öhman m.fl., 2024).

Att vårdnadshavare generellt ser mindre möjligheter för sig själva att stödja fritidshemmet i det pedagogiska arbetet, jämfört med vad fritidshemspersonalen anser att de kan skulle också kunna bero på att fritidshemspersonal har mer erfarenhet av digital kommunikation mellan fritidshem och vårdnadshavare än vad vårdnadshavare har, vilket innebär att de har mer underlag för att ge ett informerat svar. Samtidigt svarar vårdnadshavare enbart för sig själva, medan fritidshemspersonal har erfarenhet av flera vårdnadshavare och svarar därför utifrån en mer övergripande bild över skeendet.

Att vårdnadshavare upplever att de får återkoppling om sina barns svårigheter och utmaningar oftare än om sina barns styrkor och framgångar, trots att fritidshemspersonal uppger att de upplever motsatsen skulle kunna bero på flera orsaker. Det skulle till exempel kunna bero på att vårdnadshavare reagerar starkare på återkoppling gällande svårigheter och utmaningar och därför är mer benägna att lägga den typen av återkoppling på minnet. En annan orsak skulle kunna vara att vårdnadshavare är mer benägna att tolka återkoppling som något negativt trots att personalen som ger återkopplingen inte nödvändigtvis ser det på samma sätt. Eftersom tidigare studier visat att både vårdnadshavare och skolpersonal anser att välfungerande digital kommunikation mellan skolan och hemmet är viktig för barns socialiserings- och utbildningsprocess (Palts & Kalmus, 2015) är vårt resultat på detta område intressant eftersom det tyder på att den digitala kommunikationen kanske inte är fullt så välfungerande som den kunnat vara för de som besvarat vår enkät, eftersom svaren tyder på skilda upplevelser.

6.3 Hur anger vårdnadshavare respektive personal i fritidshem att de använder de digitala kommunikationskanalerna?

Fritidshemspersonalen uppger att de får tillräckligt med information om händelser utanför fritidshemmet som rör fritidshemmets verksamhet från vårdnadshavare via den digitala kommunikationen i lägre grad än vad vårdnadshavare uppger på motsvarande enkätfråga. Detta kan tyda på att de föredrar att kommunicera den här typen av information på olika sätt, vilket står i linje med Palts och Kalmus (2015) forskningsresultat. Att vårdnadshavare inte delger fritidshemspersonalen den här typen av information via digitala kommunikationskanaler skulle också kunna bero på att denna typ av information inte är något som i stor utsträckning kommer fritidshemspersonalen tillkänna över huvud taget. Om det är av den anledningen är det i så fall inget som har med den digitala kommunikationskanalen i sig att göra.

Av 40 svarande har 28 angett att de håller med helt när det gäller enkätfråga 1: ”Jag läser alla meddelanden som vårdnadshavare skickar via den digitala kommunikationskanalen”/”Jag läser alla meddelanden som fritids skickar via den digitala kommunikationskanalen”. Hos fritidshemspersonal ligger medelvärdet på 4.9 och standardavvikelsen på 1.91. Hos vårdnadshavare ligger medelvärdet på 5.4 med en standardavvikelse på 1.16. Vi har alltså ett högt medelvärde med liten spridning i båda grupper. Baserat på detta kan vi anta att båda grupper i någon grad anser att den digitala kommunikationen är viktig på något sätt, i och

med att engagemanget uppges vara högt enligt vad respondenterna uppger. Både Kuusimäki m.fl. (2020) samt Palts & Kalmus (2015) kommer i sin forskning fram till att både vårdnadshavare och lärare ser den digitala kommunikationen som någonting viktigt, dels för att få information för sin egen skull och dels för barnens allsidiga utveckling (Lgr, 2022), vilket kan styrka slutsatsen att digital kommunikation i skolan generellt ses som något allmännyttigt.

6.4 Samhällsperspektiv

Den digitala kommunikationen kommer med all sannolikhet utgöra en viktig ramfaktor (Holmberg, 2020) för framtidens utbildningssystem, vilket både fritidshemspersonal och vårdnadshavare kommer att behöva förhålla sig till på olika sätt. Baserat på resultaten i vår undersökning samt tidigare forskningsunderlag kan vi anta att en norm som råder är att både vårdnadshavare och fritidshemspersonal har en över lag positiv attityd till digitala kommunikationskanaler (Kuusimäki m.fl., 2020) och de digitala kommunikationskanalernas potential för att förbättra samverkan och kommunikation likväl som elevernas allsidiga utveckling (Lgr22, 2022). Vi kan föreställa oss att om en generellt positiv attityd dominerar inom rådande normer kring digitala kommunikationskanaler i samhället som helhet kan detta förklara varför båda grupper anger att de tar del av alla meddelanden, vilket även kan vara talande för vad rådande normer säger om engagemang genom digitala kommunikationskanaler.

Vi vet av egen erfarenhet att vissa applikationer som vi möter, privat och professionellt, är mer lättbegripliga och lättanvända än andra. Samtidigt kan mer svåränvända program ha större funktionalitet. Garreta Bochaca och Macia Bordalba (2019) menar att både personal och vårdnadshavare blir mer positivt inställda till digital kommunikation när ledningsgrupper främjar användandet av det, vilket kan bero att främjandet leder till att den digitala kommunikationen fungerar bättre. Vi menar därför att det är viktigt att huvudmän, ledningsgrupper och personal som använder sig av digitala kommunikationskanaler gör sig medvetna om de svårigheter och begränsningar som finns inneboende i dessa för att på bästa sätt kunna främja användandet av dem.

Vidare kan vi reflektera över hur användandet av olika digitala kommunikationskanaler påverkar skolans likvärdighetsuppdrag. Enligt Skollagen (SFS 2010:800) 1 kap. 9 § ska

utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas. Om tillgången till digitala kommunikationskanaler ser olika ut, där till exempel en skola använder en svårbegriplig och ineffektiv kommunikationskanal när en annan skola använder en som är lättbegriplig och effektiv, kan detta skapa ojämlikheter mellan skolor eftersom de digitala kommunikationskanalerna utgör en av ramfaktorerna (Holmberg, 2020) för fritidshemmets verksamhet.

För att skapa optimala förutsättningar för barnens allsidiga utveckling (Lgr22, 2022) bör alla dess användare, särskilt de som jobbar inom skolan, kritiskt granska de digitala kommunikationskanalerna för att ta reda på vad dessa motsägande upplevelser beror på. Detta då ömsesidig förståelse för respektive part borde vara önskvärt för att den digitala kommunikationen ska vara välfungerande i framtidens fritidshem och således kunna bidra till att verksamheten verkar i dess uttalade syfte (Simonsson m.fl., 2015). Vi kan samtidigt ifrågasätta om skilda upplevelser av återkoppling hos vårdnadshavare och fritidshemspersonal beror på de digitala kommunikationskanalerna i sig, eller om problemet kanske består i att vi som människor reagerar starkare på återkoppling som rör svårigheter och utmaningar eftersom det är något vi behöver agera på för att åtgärda. Återkoppling som rör styrkor och framgångar, som vi inte behöver åtgärda utan endast uppmuntra det och låta det vara, kanske inte upplevs lika kritiskt vilket kan leda till att det inte läggs på minnet på samma sätt som återkoppling som rör svårigheter och utmaningar. I så fall handlar det om återkopplingens natur, snarare än om huruvida den digitala kommunikationen är välfungerande eller ej.

Att fritidshemspersonal till större del anser att vårdnadshavare kan bidra till det pedagogiska arbetet i fritidshemmet kan tolkas som att de ser en större potential hos vårdnadshavare än vad de själva gör - att personalen helt enkelt vet att vårdnadshavare kan vara till god hjälp med rätt förutsättningar. Chen och Rivera Vernazza (2022) förutspår att digital kommunikation kommer att bli allt viktigare för relationen mellan fritidshem och vårdnadshavare i framtiden. Förtrogenhet med digitala kommunikationskanaler kommer med stor sannolikhet att bli mer nödvändigt i ett samhälle där teknologin utvecklas i ett raskt tempo, vilket även speglas i rådande kunskapssyn och formuleringar enligt Nordens samtliga läroplaner (Godhe, 2019). För att vårdnadshavare ska kunna leva upp till den potential som fritidshemspersonalen ser bör en förutsättning vara att vårdnadshavare faktiskt är medvetna om att de kan vara ett stöd i fritidshemmets pedagogiska arbete, vilket kan ses som en del av förtrogenhet med digitala kommunikationskanaler.

Att respondenterna i båda grupper i hög grad uppgett att de tar del av all information som skickas till dem via en digital kommunikationskanal kan vi se som en konsekvens av hur normativitet tar sig uttryck i digitala kommunikationskanaler (Alarcón Arcos m.fl. 2023). Det kan tolkas som att både vårdnadshavare och lärare förväntas ta del av information via digitala kommunikationskanaler på grund av rådande normer. Vi frågar oss således vad de normer som skapas i de digitala kommunikationskanalernas realiseringsarena (Holmberg, 2020) får för effekter sett ur det bredare samhällsperspektivet. Vad utgör till exempel en aktiv och engagerad vårdnadshavare i den digitala eran, och hur behöver fritidshemspersonal förhålla sig till normer inom digital kommunikation?

När vi ser på de digitala kommunikationskanalerna ur ett hållbarhetsperspektiv blir det tydligt att beslutsfattare måste göra ett medvetet och genomtänkt val när det kommer till vilken digital kommunikationskanal de väljer att använda och hur de väljer att fortbilda de som är tänkta att använda dem. Social hållbarhet handlar om att samhällets resurser ska fördelas rättvist (Sund & Sund, 2017). Till dessa resurser måste även de språkliga resurser som de digitala kommunikationskanalerna utgör räknas (Holmberg, 2020), och därmed är likvärdigheten i de kommunikationskanalerna en fråga om social hållbarhet.

8. Förslag till fortsatt forskning

Under arbetets gång har vi tänkt på flera andra sätt att undersöka attityder till digital kommunikation och dess påverkan på samverkan mellan hemmet och fritidshemmet. Vi föreslår följande för framtida forskning:

Först och främst så föreslås vi en studie med liknande tillvägagångssätt men i större omfattning och med mer genomarbetade frågor som pågår under ett längre tidsspann. En studie som liknar den studie vi gjort i utförande men som pågår under längre tid och sker i ett större omfång hade kunnat generera ett mer generaliserbart resultat som skulle öppna för en bredare analys.

Vi föreslår också att man genomför en undersökning som mäter attityder till digital kommunikation och upprepas över en längre tidsperiod med regelbundna intervaller. På så sätt hade man kunnat jämföra dessa attityder över tid och se om, eller hur, de förändras.

Vi skulle även gärna se en kvalitativ studie med intervju som metod för att undersöka attityder till digital kommunikation och samverkan mellan fritidshemspersonal och vårdnadshavare, för att få en djupare insikt i vad dessa attityder grundar sig i.

En annan ingång till en kvalitativ studie skulle vara att med hjälp av exempelvis intervjuer undersöka normer kring digital kommunikation mellan vårdnadshavare och fritidshemspersonal och diskutera dess effekter sett ur ett bredare samhällsperspektiv, för att få en djupare förståelse för hur dessa normer uppstår och uttrycks samt vad det innebär för samhället i stort.

Referenslista

- Alarcón Arcos, S., Moyano Dávila, C., Tabilo, I., & Vera-Muñoz, M. I. (2023). Normative becoming in the digital sphere: WhatsApp parents' groups in Chilean education. *Education Policy Analysis Archives*, 31(138), 2-26.
<https://doi.org/10.14507/epaa.31.7907>
- Barmark, M., & Djurfeldt, G. (2020). *Statistisk verktygslåda 0 - att förstå och förändra världen med siffror*. MTM
- Bringsrud Fekjær, S. (2016). *Att tolka och förstå statistik*. Gleerups Utbildning.
- Chen, J. J., & Rivera-Vernazza D. E. (2023). Communicating Digitally: Building Preschool Teacher-Parent Partnerships Via Digital Technologies During COVID-19. *Early Childhood Education Journal*, 51, 1189-1203.
<https://doi.org/10.1007/s10643-022-01366-7>
- Simonsson, M., Elvstrand, H., & Hellberg, K. (2015). Samverkan mellan hem och fritidshem ska gynna skolresultaten. *Venue*, 4(1), 1-5.
<https://doi.org/10.3384/venue.2001-788X.1541>
- Garreta Bochaca, J., & Macia Bordalba, M. (2019). Digital media for family-school communication? Parents' and teachers' beliefs. *Computers & Education*, 132, 44-62.
<https://doi.org/10.1016/j.compedu.2019.01.006>
- Godhe, A-L. (2019). Digital Literacies or Digital Competence: Conceptualizations in Nordic Curricula. *Critical Perspectives on Digital Literacies: Creating a Path Forward*, 7(2), 25-35.
<https://doi.org/10.17645/mac.v7i2.1888>
- Haglund, B. (2020). Inledning. I B. Haglund, J. Gustafsson Nyckel & K. Lager (Red.), *Fritidshemmets pedagogik i en ny tid* (s. 9-12). Gleerups.
- Holmberg, L. (2020). *Perspektiv i fritidshem*. MTM

Kuusimäki, A., Uusitalo-Malmivaara, L. & Tirri, K. (2019). Parents' and Teachers' Views on Digital Communication in Finland. *Education Research International*, 2019, 8236786.

<https://doi.org/10.1155/2019/8236786>

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. (2022). Skolverket.

<https://www.skolverket.se/getFile?file=9718>

Palts, K., & Kalmus, V. (2015). Digital channels in teacher-parent communication: The case of Estonia. *International Journal of Education and Development using ICT*, 11(3), 65-81. <https://www.learntechlib.org/p/171318/>

Skollistan.eu, (2024). *Vilken skola söker du?*. Hämtad 2024-04-07 från

<https://www.skollistan.eu/>

Skolverket (2015). *Skolan och hemmet* (Stödmaterial).

<https://www.skolverket.se/getFile?file=3378>

SFS 2010:800. Skollag.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800/#K1

Sund, P., & Sund, S. (2017). *Hållbar utveckling -ämnesdidaktisk tematisering för grundskolan*. Liber.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Vetenskapsrådet.

https://www.vr.se/download/18.68c009f71769c7698a41df/1610103120390/Forskningsetiska_principer_VR_2002.pdf

Öhman, C., Hugo, M., & Augustine, L. (2024). Vårdnadshavares uppfattningar av delaktighet i förskolan. *Educare*, (2), 1–28.

<https://doi.org/10.24834/educare.2024.2.841>

Bilaga

Enkät för vårdnadshavare:

<https://forms.gle/BHwtUDi3LtpsRDtn7>

Svar från vårdnadshavare i Google Sheets:

https://docs.google.com/spreadsheets/d/1_AJnP85QdJo2VP2uvqYmlZcW8iWwmdFqHv2WKX-GZjw/edit?usp=sharing

Enkät för fritidshemspersonal:

<https://forms.gle/QPjHQzVCLaKp62dA7>

Svar från fritidshemspersonal i Google Sheets:

https://docs.google.com/spreadsheets/d/16YbqQqvr8p865x6jfrU226hj4DuOdCX29u-bUnd_H3k/edit?usp=sharing